La creu del Ribalta i la memòria històrica - Mediterráneo - 12/08/2018

Punto de vista

La creu del Ribalta i la memòria històrica

JOSEP
Miralles Climent*

Estos dies estic llegint en premsa i escoltant per radio que s'estan ultimant els informes per tal d'enderrocar la creu que hi ha al Parc de Ribalta, en aplicació de la Llei de la Memòria Històrica pel que fa a la simbologia franquista.

Com membre que soc del Grup per la Recerca de la Memòria Històrica de Castelló, historiador i represaliat pel franquisme, vull manifestar algunes qüestions al respecte.

Per a mi el més important de la Llei de la Memòria Històrica és la identificació i la digna sepultura de tots els morts afusellats pel règim franquista i també de tots aquells que van morir en guerra sense poder ser identificats en el seu dia, així com els pocs que queden entre els assassinats l'any 1936. És el que podríem qualificar com la justa «reparació» de les víctimes.

Personalment, a dia de hui, no contemple la necessitat de cap més actuació per varies raons que en altres escrits ja he vingut manifestant al respecte.

A banda del concepte de «reparació», des dels grups memorialistes se reivindique també la «veritat» i la "Justícia", tot i que, darrerament -sobretot des de les institucions-, també s'ha inclòs el concepte de "Memòria Democràtica" com donant per fet que els represaliats del bàndol republicà eren tots demòcrates homologables a les democràcies actuals, la qual cosa és molt qüestionable, com qüestionable és que la democràcia formal i burgesa que hi havia aleshores -igual que la que tenim hui-, siguen una panacea. No és ninguna panacea, potser siga un mal menor, però com que vull pensar que un altre món possible, algun dia trobarem una altra alternativa que deixarà en ridícul aquesta democràcia liberal i partitocràtica que patim i que deixe molt que desitjar, especialment en el camp de la justícia social i també de l'ètica.

Pel que fa a la "Veritat", crec que els historiadors -professionals o no professionals- ja s'han encarregat -i s'estan encarregant- de buscar-la en base a dades objectives i documents.

El tema de la "Justícia" és més qüestionable. Sempre se pense en la "Justícia" per condemnar els crims del franquisme, però mai els que se van cometre en el bàndol republicà. Però donat que, el judicis del franquisme van ser una farsa, i per tant nuls, això no significa que mols dels crims que allà es van jutjar no van existir, per la qual cosa ens veuríem en la tessitura de tenir que aplicar una "justícia democràtica" a tothom, "republicans" i "franquistes". Però... es això el que volem?

I ara passem al tema de la simbologia franquista com és el cas de la Creu del Parc de Ribalta -i de totes les Creus que abans es van dir dels "Caiguts"-. Ja vaig escriure en un article anterior que la ja enderrocada Creu de la Vall d'Uixó, havia estat "rehabilitada" en època "democràtica" per l'alcalde comunista del poble en 1978, esborrant els noms dels dits "caiguts"; també l'ajuntament democràtic de Castelló, va decidir esborrar la llegenda "Caídos por Dios y por España ¡Presentes!", amb l'escut de Falange i el de l'àguila, que hi havia a la creu del Ribalta. En els dos casos -i mols altres de pareguda significació- uns governants municipals de la transició, van tenir la intel·ligència de deixar incòlume un símbol de pau i amor, conscients de que era un símbol del que s'havien servit els franquistes, és a dir, l'havien utilitzat com pretext per imposar una dictadura sanguinària.

Ara, doncs, uns polítics oportunistes, que busquen el vot fàcil d'una certa progressia anticlerical, estan disposats a fer fora un símbol que, a més de ser una representació de la nostra tradició i cultura, és, com he dit, el major símbol de pau i amor entre les persones de bona voluntat.

Si haguéssem de fer fora tot el que se va construir durant el franquisme, s'haurien d'enderrocar també edificis com el dels sindicats, o la subdelegació del Govern, tots dos ubicats en la Plaça Maria Agustina; o la conselleria d'Educació de l'avinguda del Mar, etc. Uns edificis dels que, igual que de les creus, fa 40 anys, ja es van traure també els símbols que evidenciaven el seu lligam amb la dictadura franquista. És clar que per a les mentalitats materialistes i pragmàtiques, es una pèrdua massa valuosa enderrocar edificis mastodòntics com els mencionats (fins i tot els pantans, també de factura franquista); és més còmode i barat enderrocar unes simples creus encara que representen una forma d'espiritualitat, o potser sigue precisament per això.

En síntesi, crec que la "Veritat" no l'han de cercar les institucions ni els polítics, sinó els investigadors; la "Justícia", si després de tants anys encara cal cercar-la, hi hauria que exercir-la contra tothom -institucions i persones- que van cometre crims durant la guerra i el franquisme; i la "Reparació", eixa sí, eixa és l'única que encara es pot i es deu realitzar: donar digna sepultura als que van ser tirats, abandonats o soterrats com gossos en les cunetes, pous i foses de la nostra geografia. I pel que fa al tema de la Creu del Ribalta en particular -i de les creus en general-, crec que pretendre enderrocar-la forme part d'una obsessió progressista de curta mirada. ≡

El més important de la llei és la identificació i la digna sepultura de tots els morts afusellats pel règim franquista

***Doctor en Història. Grup per la Recerca de la Memòria Històrica de Castelló. Grup d'Història Local i Fons Orals de la UJI**